

КОНЦЕПЦІЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

CONCEPT OF MODERNIZATION OF MANAGEMENT OF FINANCIAL RESOURCES OF DEVELOPMENT OF THE NATIONAL ECONOMY OF UKRAINE

У статті сформульовано концепцію управління фінансовими ресурсами розвитку національної економіки, у якій висвітлено способи підвищення ефективності співпраці між державою, суб'єктами господарювання та домогосподарствами у сфері формування і використання грошових коштів; обґрунтовано напрями удосконалення управління фінансовими ресурсами у сфері домашніх господарств, суб'єктів господарювання та держави; визначено очікувані результати концепції: зростання валового внутрішнього продукту, добробуту та соціально-культурного рівня життя населення й забезпечення макроекономічної стабільності в Україні. Розкрито особливості того, як зростання прибутковості вітчизняних підприємств сприятиме підвищенню доходів домогосподарств. Показано мінімізацію вартості та ризиків формування і використання фінансових ресурсів економіки. Велика увага приділяється активізації підприємницької діяльності населення, яку необхідно сприймати не тільки з точки зору нарощення податкового потенціалу економіки, але й як спосіб реалізації нагромаджень за умов відсутності інших інструментів вкладення фінансових ресурсів.

Ключові слова: концепція управління, фінансові ресурси, національна економіка, держава, суб'єкти господарювання, домашні господарства, стратегія управління.

вितия национальной экономики, в которой освещены способы повышения эффективности сотрудничества между государством, субъектами хозяйствования и домохозяйствами в сфере формирования и использования денежных средств; обоснованы направления усовершенствования управления финансовыми ресурсами в сфере домашних хозяйств, субъектов хозяйствования и государства; определены ожидаемые результаты концепции: рост валового внутреннего продукта, благосостояния и социально-культурного уровня жизни населения и обеспечение макроекономической стабильности в Украине. Раскрыты особенности того, как рост доходности отечественных предприятий будет способствовать повышению доходов домохозяйств. Показано минимизацию стоимости и рисков формирования и использования финансовых ресурсов экономики. Большое внимание уделяется активизации предпринимательской деятельности населения, которую необходимо воспринимать не только с точки зрения наращивания налогового потенциала экономики, но и как способ реализации накопленной при отсутствии других инструментов вложения финансовых ресурсов.

Ключевые слова: концепция управления, финансовые ресурсы, национальная экономика, государство, субъекты хозяйствования, домашние хозяйства, стратегия управления.

УДК 336.1

Дропа Я.Б.

д.е.н., доцент кафедри фінансів,
грошового обігу і кредиту
Львівський національний університет
імені Івана Франка
Макаренко У.Б.
аспірант

Львівський національний університет
імені Івана Франка

В статті сформульована концепція управління фінансовими ресурсами раз-

The article formulates the concept of management of financial resources of the development of the national economy, which outlines ways to increase the effectiveness of cooperation between the state, business entities and households in the field of the formation and use of funds; the directions of improvement of management of financial resources in the sphere of households, business entities and the state are substantiated; the expected results of the concept are defined: growth of gross domestic product, welfare and socio-cultural level of life of the population and ensuring macroeconomic stability in Ukraine. The peculiarities of how the growth of the profitability of domestic enterprises will contribute to the increase of household incomes is revealed. The minimization of the cost and risks of the formation and use of financial resources of the economy, formation of sufficient capital of economic entities is shown, as rising incomes of the population and activation of saving activity, optimization of the structure of financial resources is shown. The emphasis is placed on the effective use of financial resources, which should be a prerequisite for any activity by the subjects of the economy. The main principles underlying the management of financial resources of the development of the national economy are formulated: the target orientation; balance of all needs with available resources; concentration of financial resources on strategic objects, types of activities and directions of financing; scientific substantiation of plans, forecasts of formation and directions of use of financial resources of the state, business entities and households; optimality; strategic orientation; timeliness of the formation and use of financial resources by the subjects of the economy; efficiency; complexity in the process of analysis of the formation and use of financial resources; diversification; systematic; consistency; informational transparency. Much attention is paid to the revitalization of entrepreneurial activity of the population, which needs to be taken not only from the point of view of increasing the tax potential of the economy, but also as a way of realizing the accumulation in the absence of other instruments of investment of financial resources.

Key words: concept of management, financial resources, national economy, state, business entities, households, management strategy.

Постановка проблеми. Сьогодні складна соціально-економічна ситуація в Україні вимагає від уряду вирішення низки важливих проблем, які головно стосуються фінансового забезпечення розвитку національної економіки. Дефіцит бюджетних коштів держави, несприятливий інвестиційний клімат та низький рівень організованих заощаджень домашніх господарств вимагають від держави пошуку напрямів і способів об'єднання, збалансування та перерозподілу фінансових ресурсів суб'єктів економіки з метою повного задоволення потреб у фінансуванні їхньої діяльності.

У контексті цього, з урахуванням урядової концепції управління державними фінансами, необхідно удосконалити стратегію управління фінансовими ресурсами національної економіки, що дасть змогу підвищити ефективність формування та використання ресурсів усіма складовими фінансової системи. Спад промислового виробництва, низький рівень довіри до банківської системи та інших посередників фінансового ринку активізують пошук додаткових джерел фінансових ресурсів з метою забезпечення безперервності процесу відтворення та спонукають суб'єктів економіки

до визначення напрямів поліпшення їх взаємодії. Уряду належить вирішальна роль у розробленні концепції управління фінансовими ресурсами, яка б враховувала інтереси держави, суб'єктів господарювання та домашніх господарств і сприяла підвищенню добробуту населення й стимулювала економічне зростання в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Вагомий внесок у розвиток теорії і практики управління фінансовими ресурсами у національній економіці зробили такі вітчизняні та зарубіжні науковці: В. Дем'янишин [1], С. Добринь [2], Ю. Журавель [3], М. Крупка [9], Г. Кучер [4], О. Рожко [5], М. Петик [6], В. Савчук [8] та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Враховуючи значний внесок вчених у дослідження особливостей мобілізації та використання фінансових ресурсів суб'єктами національної економіки, сьогодні існує необхідність пошуку нових підходів до управління грошовими коштами, що особливо актуально в умовах кризових явищ та зростання залежності фінансової системи України від зовнішніх чинників впливу.

Постановка завдання. Метою статті є розроблення концепції модернізації управління фінансовими ресурсами розвитку національної економіки України та визначення напрямів поліпшення взаємодії держави, суб'єктів господарювання та домашніх господарств у сфері формування, розподілу та використання грошових коштів.

Виклад основного матеріалу дослідження.

В умовах посилення глобалізаційних процесів зростає значення системи управління фінансовими ресурсами як фундаментальної складової для забезпечення розвитку інших сфер національної економіки. Її необхідно розглядати у широкому розумінні через призму перетину інтересів суб'єктів господарювання, держави та домашніх господарств, пов'язаних із фінансовим забезпеченням економічного розвитку. Утім, при побудові системи управління фінансовими ресурсами треба також враховувати довготерміновий характер цілей і завдань суб'єктів економіки у сфері формування фінансових ресурсів. Отже, здійснення інформаційно-аналітичних процедур має враховувати усе наявне різноманіття цілей (коротко, середньо, довготермінових), які вони переслідують у процесі формування фінансових ресурсів, а не лише зосереджуватися на виявленні певних відхилень у кількісних або якісних характеристиках видів фінансових ресурсів (власних та залучених) [2, с. 39].

Необхідність забезпечення гнучкості у побудові та при функціонуванні системи управління фінансовими ресурсами додатково посилюється ієрархічно різноспрямованим характером функціонування цієї системи. Користувачами аналітично-довідкової інформації, що генерується у процесі моніторингу на підприємстві можуть виступати

працівники, задіяні у визначених функціональних підрозділах, з різною сферою та мірою відповідальності, різними управлінськими повноваженнями та ін. Звичайно, що внутрішня побудова системи управління фінансовими ресурсами держави, суб'єктів господарювання та домашніх господарств має обов'язково враховувати різноманіття потреб, які необхідно задовольнити при постачанні моніторингових відомостей – відповідно до різниці у вимогах щодо повноти, оперативності, достовірності одержаної інформації. Загалом, конкретний зміст вимог визначається характером та мірою гнучкості рішень, які приймаються на різних рівнях управлінської ієрархії [2, с. 40].

Окрім того, побудова системи управління фінансовими ресурсами суб'єктів економіки також повинна відповідати певному співвідношенню встановлених цілей та завдань, що потребує ретельного погодження розподілу відповідальності за здійснення цих процедур. Забезпечення такого погодження, з одного боку, вимагає структурування фінансово-аналітичних показників, які використовують відповідно до чітко встановлених цілей та чинників, що впливають на успішність їх досягнення. З іншого боку, організаційне забезпечення системи управління фінансовими ресурсами суб'єктів економіки також має відповідати вимогам розподілу відповідальності та повноважень між виконавцями.

На наш погляд, забезпечення ефективності функціонування системи управління фінансовими ресурсами держави, суб'єктів господарювання та домогосподарств значною мірою залежить також від гнучкості її реагування на непередбачувані події. Запорукою досягнення такої гнучкості є не тільки оперативність проведення контрольних та облікових процедур у реальний момент часу, а, насамперед, урахування циклічності розвитку більшості економічних процесів, в основі розгортання яких можна визначити послідовність ситуацій, що повторюються [2, с. 40].

Концепція управління фінансовими ресурсами у нашому розумінні має містити такі елементи: мету, завдання, принципи, етапи реалізації та очікувані результати (рис. 1).

Метою управління фінансовими ресурсами є підвищення рівня відповідності обсягів та структури фінансових ресурсів потребами розвитку національної економіки. Відповідно до визначеної мети поставлено такі завдання.

1. Забезпечення надходження бюджетних ресурсів у достатньому для фінансування державою своїх функцій розмірі. Вона повинна виконувати свої завдання повністю та надавати послуги високої якості з метою забезпечення соціально-культурного розвитку суспільства. Сьогодні бюджетна система України має хронічний дефіцит, наслідком якого є високий рівень державного боргу. Тому значна частина функцій держави виконується з нена-

Рис. 1. Концепція управління фінансовими ресурсами розвитку національної економіки

Джерело: розроблено авторами

лежною якістю та у неповному обсязі, що пов'язано із неможливістю безмежно залучати кредитні ресурси. Оскільки лівова частка бюджетних ресурсів формується із податкових надходжень, то тут необхідно проводити політику щодо стимулювання

ефективної виробничої діяльності підприємств та активізації підприємницької діяльності населення з метою нарощення податкового потенціалу. Варто зазначити, що зростання прибутковості вітчизняних підприємств сприятиме підвищенню доходів

домогосподарств, оскільки у собівартості продукції закладені витрати на оплату праці, яка є головним джерелом формування їхніх фінансових ресурсів.

2. Формування достатнього капіталу суб'єктів господарювання. Сьогодні підприємствам важко залучити у потрібному обсязі фінансові ресурси через надто дорогі банківські кредити та нерозвинений фінансовий ринок, тому вони головно орієнтуються на власний капітал та кредиторську заборгованість (відтермінування платежів за отримані виробничі ресурси). Тому в таких умовах актуальним є допомога держави у сфері пільгового кредитування та оподаткування перспективних суб'єктів господарювання.

3. Мінімізація вартості та ризиків формування і використання фінансових ресурсів економіки. Суб'єкти фінансової системи прагнуть сформувати свої ресурси із мінімальною вартістю, проте це зробити досить важко, оскільки у процесі відносин з контрагентами інтереси не співпадають і зниження ціни для одного означає втрати для іншого. В умовах розвинутого ринку ціни на фінансові ресурси урівноважуються під дією ринкових механізмів і показують однакову вигоду для всіх учасників. Варто пам'ятати, що залучення бюджетних ресурсів державою також має свою вартість, бо підвищення рівня оподаткування не завжди сприяє зростанню податкових надходжень і може негативно впливати на процеси суспільного відтворення. В Україні переважає непряме оподаткування, тому нарощення його рівня неодмінно буде обмежувати можливості населення щодо нагромадження фінансових ресурсів, купівлі предметів довготривалого вжитку та здійснення заощаджень. З урахуванням вартості фінансових ресурсів, їх необхідно використовувати суб'єктами економіки із максимальною ефективністю та допустимими ризиками, тобто досягати поставлених цілей за допомогою мінімального обсягу коштів.

4. Зростання доходів населення. Надходження домогосподарств перебувають у тісній залежності від процесів формування фінансових ресурсів державою та суб'єктами господарювання, тому останні повинні реалізовувати свою політику так, щоб не погіршувати становище громадян країни. Варто зазначити, що домашні господарства є важливими інвесторами в економіці і значними платниками податків, тому зниження рівня їхніх надходжень не піде на користь жодному суб'єкту фінансової системи. Окрім того, треба пам'ятати, що держава та підприємства функціонують задля підвищення рівня життя населення.

5. Активізація заощаджувальної діяльності населення. Це завдання важливе у плані нарощення інвестиційних ресурсів у національній економіці, що сприятиме підвищенню незалежності країни та її фінансової безпеки. Окрім того, можливість здійснювати нагромадження домогосподарствами допоможе переміщати ресурси у часі

та створювати різні фонди, а отже сприятиме підвищенню їхньої фінансової стабільності.

6. Оптимізація структури фінансових ресурсів. Суб'єктам економіки необхідно прагнути досягти раціональної фінансової структури, що допоможе уникнути надмірних платежів з обслуговування залучених коштів та погіршення платоспроможності у довготерміновому періоді.

7. Активізація підприємницької діяльності населення необхідно сприймати не тільки з точки зору нарощення податкового потенціалу економіки, але й як спосіб реалізації нагромаджень за умов відсутності інших інструментів вкладення фінансових ресурсів. Окрім того зростання малого бізнесу допоможе знизити навантаження на державні цільові фонди, оскільки частина населення почне заробляти на себе і не буде чекати допомоги від держави у пошуку місця праці.

8. Ефективне використання фінансових ресурсів має бути обов'язковою умовою ведення будь-якої діяльності суб'єктами економіки, тобто необхідно досягати високої рентабельності, приросту ринкової вартості або отримувати запланований соціальний ефект.

До головних принципів, які лежать в основі управління фінансовими ресурсами розвитку національної економіки, на нашу думку, належать такі:

1. Цільова спрямованість: полягає в орієнтації на тактичні та стратегічні цілі розвитку економіки та має на меті забезпечити досягнення кінцевих результатів.

2. Збалансованість усіх потреб із наявними ресурсами. У випадку нестачі останніх зменшують потреби (державні витрати, активи суб'єктів господарювання та домогосподарств), оскільки незбалансованість зазвичай тлумачать як дефіцит фінансових ресурсів.

3. Концентрація фінансових ресурсів на стратегічних об'єктах, видах діяльності та напрямках фінансування з метою забезпечення розвитку пріоритетних соціально-економічних сфер країни.

4. Наукова обґрунтованість планів, прогнозів формування та напрямів використання фінансових ресурсів держави, суб'єктів господарювання та домашніх господарств. Даний принцип породжений необхідністю урахування дії об'єктивних економічних законів, реальних умов та особливостей господарської системи й світового досвіду у сфері управління фінансовими ресурсами.

5. Оптимальність: передбачає вибір варіанту фінансового забезпечення розвитку національної економіки, який максимально наблизитиметься до інтересів держави, суб'єктів господарювання та населення.

6. Стратегічна орієнтація: передбачає розроблення системи управління фінансовими ресурсами економіки з урахуванням сформульованої головної стратегії держави.

7. Своєчасність формування та використання фінансових ресурсів суб'єктами економіки з метою досягнення максимальної результативності.

8. Ефективність: передбачає досягнення високої прибутковості або запланованого соціального ефекту у процесі реалізації інвестиційних проєктів, фінансування соціальних програм тощо.

9. Комплексність у процесі аналізу формування та використання фінансових ресурсів. Він передбачає комплексну оцінку вхідних параметрів досліджуваного об'єкта, їхню зміну та розвиток у просторі і часі за кількісними й якісними ознаками та вихідні параметри цього процесу. Необхідно врахувати усі чинники, які здійснюють вплив на систему управління фінансовими ресурсами економіки.

10. Диверсифікація: полягає у формуванні фінансових ресурсів одночасно із декількох джерел та їх вкладанні у різноманітні об'єкти з метою зниження ризику втрати передбачених економічних вигод.

11. Системність: передбачає дослідження процесів управління фінансовими ресурсами як складних систем, елементи яких пов'язані взаємодіють між собою, а зміна одного з них неодмінно сприятиме зміні системи загалом.

12. Здійснення постійного контролю за формуванням і використанням фінансових ресурсів усіма суб'єктами національної економіки.

13. Узгодженість: взаємодія між ієрархічними ланками (органами управління) по вертикалі та відносно самостійними підрозділами по горизонталі повинна бути загалом узгоджена з цілями організації управління фінансовими ресурсами розвитку економіки та синхронізована у часі.

14. Інформаційна прозорість у прийнятті рішень щодо формування, розподілу, перерозподілу та використання фінансових ресурсів усіма ланками фінансової системи. Особливо це стосується планування та витрачання бюджетних коштів, фінансової звітності перед власниками суб'єктів господарювання, доступності аналітичних даних на фондовому ринку тощо.

Наступним елементом концепції є процес управління фінансовими ресурсами розвитку економіки, який складається з таких етапів:

I. Аналіз стану фінансового забезпечення розвитку національної економіки. На даному етапі визначається рівень фінансування соціально-культурних програм та економічних проєктів, діяльності суб'єктів господарювання та достатності фінансових ресурсів у населення. Також ураховують силу впливу на нього зовнішніх і внутрішніх чинників та оцінюють можливості нівелювання їх негативних наслідків. Варто зазначити, що одні і ті ж чинники для одних суб'єктів економіки будуть внутрішніми, а для інших – зовнішніми.

II. На другому етапі планують потребу у фінансових ресурсах суб'єктів економіки з урахуванням зміни макроекономічних параметрів у прогнозованому

періоді, рівня ризику інвестиційних проєктів, важливості соціально-економічних програм, напрямів витрачання коштів тощо. Плановий обсяг фінансових ресурсів має бути мінімально необхідним для вирішення державою своїх завдань, фінансування суб'єктами господарювання своєї діяльності та виконання домогосподарствами своїх цілей. На мікрорівні не завжди проводиться таке планування, оскільки не є обов'язковим і залежить від свідомості керівників приватних структур чи населення.

III. Третій етап характеризується процесами визначення джерел формування фінансових ресурсів усіма суб'єктами економіки та оцінюванням реального їх отримання з урахування репутації, кредитного рейтингу, терміну, обсягу та вартості необхідних коштів.

IV. Залучення планового обсягу фінансових ресурсів та мінімізація їх вартості відбувається на четвертому етапі управління. На державному рівні протягом цього етапу уряду важливо оцінити вартість джерел покриття бюджетного дефіциту та їхні наслідки для національної економіки загалом. Суб'єктам господарювання необхідно врахувати вплив залученого капіталу на майбутню ліквідність та платоспроможність, а також можливість збалансування інтересів керівників і власників підприємств. Домогосподарствам на цьому етапі важливо не переоцінити власні можливості, тобто реально порівнювати витрати на обслуговування залучених коштів з обсягами майбутніх доходів з метою уникнення втрати активів.

Основною формою упорядкування управлінських робіт в сфері формування фінансових ресурсів стає виконання низки планових процедур, в межах яких відбувається визначення термінів проведення управлінських робіт, обсяги очікуваних результатів, встановлення порядку проведення аналізу і оцінки наслідків порушень, підготовка належної нормативної та інформаційно-довідкової бази, організаційне супроводження та контроль реалізації заходів, спрямованих на відновлення сталого функціонування підприємств [2, с. 39].

V. На п'ятому етапі відбувається використання та інвестування залучених ресурсів у розвиток національної економіки. Варто зазначити, що більшість витрат держави не супроводжуються надходженням грошових коштів, оскільки є безповоротними трансфертними платежами. Проте на них покладена функція відтворення населення, підвищення рівня його життя та забезпечення безпеки у країні. Це стосується також фінансування завідома неприбуткових проєктів від яких у майбутньому буде отриманий соціальний ефект. Щодо мікрорівня, то на цьому етапі вкладають ресурси в інвестиційні проєкти з метою отримання позитивних фінансових результатів та здійснюють витрачання коштів й заощадження для перенесення грошей у часі.

Оцінювання ефективності використання фінансових ресурсів суб'єкти економіки також проводять на п'ятому етапі управління за допомогою показників рентабельності, зростання ринкової вартості, отриманих соціальних ефектів та забезпечення економічного зростання загалом. На цій стадії важливо визначити критерії за допомогою яких буде визначатися ефективність профінансованих соціально-економічних проектів з метою забезпечення їхньої порівнянності.

VI. На шостому етапі проводять моніторинг виконання бюджетів різних рівнів за доходами і видатками, послідовності фінансування інвестиційних проектів та діяльності суб'єктів господарювання та контроль за використанням фінансових ресурсів стосовно обсягу, цільової спрямованості та термінів фінансового забезпечення. Зазначимо, що на державному рівні для цього створені спеціальні органи (Рахункова палата України, Державна аудиторська служба України). Суб'єкти господарювання створюють такі структурні підрозділи за власним бажанням (хоча їхні функції може виконувати фінансова служба), за виключенням випадків коли їхнє формування в обов'язковому порядку визначене законодавством.

VII. Важливим завданням сьомого етапу є коригування планових показників управління фінансовими ресурсами на поточні зміни, які вносять макроекономічні тенденції, зовнішні та внутрішні умови господарювання тощо. У розвинених країнах зазвичай вносять зміни у п'ятирічні стратегічні плани у процесі виконання поточних державних бюджетів, оскільки тільки тоді можна побачити реальну потребу у фінансових ресурсах та визначити силу впливу чинників. Таке ж коректування необхідно робити підприємствам у процесі реалізації інвестиційних проектів, бо в реальному часі показують себе прогнозовані ризики та є змога порівняти наскільки точно прогнозовані грошові потоки.

VIII. Заключним етапом реалізації управління фінансовими ресурсами є координація зусиль держави, суб'єктів господарювання та домогосподарств з метою досягнення планового рівня розвитку економіки та необхідної ефективності підчас фінансування соціально-економічних програм та інвестиційних проектів. Сьогодні держава виступає гарантом забезпечення високого рівня життя та добробуту населення, створення сприятливих умов для здійснення ефективної діяльності підприємств, які своєю чергою формують робочі місця і надають громадянам змогу отримувати доходи у вигляді заробітної плати. Окрім того значну частину доходів населення отримує від зайнятості у державному секторі та соціального забезпечення. Отже урядова політика щодо управління фінансовими ресурсами економіки повинна бути спрямована на збалансування грошових потоків між усіма

її суб'єктами з метою формування достатнього потенціалу розвитку господарської системи.

Важливим завданням держави на даному етапі є забезпечення ефективної діяльності сектору суб'єктів господарювання як базового у фінансовій системі в якому виробляється валовий внутрішній продукт. Інструментом стимулювання господарської діяльності для підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств на зовнішньому і внутрішньому ринку є надання державної допомоги суб'єктам господарювання. Однак, відсутність ефективної системи моніторингу та контролю за наданням такої допомоги призводить не лише до створення нерівних умов для провадження підприємницької діяльності та спотворює ринкові відносини, а також знижує ефективність використання державних ресурсів й ефективність реалізації економічної політики в цілому. У зв'язку з цим необхідно створити дієву систему регулювання надання державної допомоги суб'єктам господарювання [7].

Комплексний підхід до питань розвитку системи управління державними фінансами потребує також посилення відповідальності держави перед бізнесом у рамках реалізації податкової політики у частині забезпечення своєчасного відшкодування податку на додану вартість [7].

У сфері мобілізації неорганізованих заощаджень домашніх господарств необхідно підняти рівень їхньої довіри до держави та її інститутів. У цьому плані важливе значення має поглиблення діалогу між державою та громадянськістю шляхом спрощення доступу громадян до інформації з питань бюджету та забезпечення прозорого функціонування фінансових інститутів.

Заключним елементом розробленої концепції є отримання таких результатів управління фінансовими ресурсами розвитку економіки:

- забезпечення надання державою у повному обсязі та високої якості державних послуг щодо освіти, охорони здоров'я, культури, соціального забезпечення, безпеки, оборони тощо;
- створення умов для ведення ефективної діяльності суб'єктами господарювання як головного сегменту фінансової системи, що напряму впливає на формування фінансових ресурсів держави за допомогою перерозподілу та доходи домогосподарств;
- підвищення добробуту населення через збільшення його здатності до придбання предметів довготривалого вжитку високої вартості, зростання соціального культурного розвитку як наслідку отримання належної якості послуг, що гарантовані державою;
- зростання валового внутрішнього продукту України як результату залучення достатнього обсягу фінансових ресурсів та ефективного їх використання усіма суб'єктами економіки;

– досягнення стабільності у всіх макроекономічних сферах: цін, зайнятості та міжнародних економічних відносин.

Зважаючи на зазначене вище, очевидно що для підвищення рівня фінансового забезпечення розвитку економіки уряду України необхідно на державному рівні, зокрема: прагнути оптимізації системи оподаткування, яка б забезпечувала надходження планового обсягу доходів до бюджетів різних рівнів, не сприяла розширенню масштабів тіньової економіки й погіршенню інвестиційного клімату тощо; проводити виважену політику залучення позикових ресурсів з метою покриття дефіциту державного бюджету, вкладення таких коштів у перспективні сфери економіки та соціально-культурні програми й недопущення погіршення фінансової безпеки України; усунути корупцію у верхівці влади і на державних підприємствах та схеми, які сприяють відтоку фінансових ресурсів у невідомих напрямках, приховуванню активів, реальних результатів діяльності й зниження ефективності господарських процесів; забезпечити інформаційну прозорість щодо формування та використання державних коштів на усіх рівнях і посилення контролю громадськості за виконанням бюджетів з метою підвищення довіри до держави та її фінансових установ; проведення заходів щодо підвищення податкової культури підростаючого покоління з метою зростання податкового потенціалу у майбутньому; оптимальне використання бюджетних коштів з урахуванням стратегічних планів та видів діяльності; захист кордонів України від напливу неякісної та контрабандної продукції, яка суттєво знижує фінансовий потенціал економіки, доходи бюджетів і сприяє розвитку тіньового ринку.

Водночас у сфері фінансів суб'єктів господарювання треба впровадити заходи щодо: підвищення довіри між органами державної влади та бізнесом з метою налагодження тісної співпраці у сфері формування і розподілу фінансових ресурсів; уникнення проявів недобросовісної конкуренції; надання державної підтримки перспективним вітчизняним виробничим підприємствам та добросовісним платникам податків; створення сприятливих умов для розвитку виробництва та підвищення податкового потенціалу регіону; сприяння експортну вітчизняних компаній для реалізації продукції із високою часткою доданої вартості з метою підвищення їхньої рентабельності та завоювання нових ринків збуту.

Щоб забезпечити підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами домашніх господарств українській владі доцільно проводити такі заходи:

– створювати підґрунтя для започаткування громадянами власного бізнесу і таким чином забезпечити економію коштів Фонду загально-

обов'язкового соціального страхування на випадок безробіття та підвищити податкоспроможність територій та держави загалом;

– активізувати процеси перетворення неорганізованих заощаджень населення в організовані за допомогою емісії надійних та вигідних фінансових інструментів на ринку, які допоможуть нагромадити фінансові ресурси для досягнення довготермінових цілей та сприятимуть перенесенню грошей у часі;

– проводити політику щодо зменшення диференціації доходів різних груп населення та усунення великого розриву в оплаті праці «багатих» і «бідних» верст населення, що сприятиме появі середнього класу, який у розвинених країнах є потужним інвестором в економіку;

– запобігти відпливу кваліфікованої робочої сили за кордон у пошуках вищого заробітку шляхом створення умов для появи аналогічних підприємницьких структур в Україні, оскільки головним принципом ведення господарської діяльності є розміщення суб'єктів господарювання поблизу факторів виробництва, ключовим з яких є праця. У даному напрямі важливо використати чинник дешевої робочої сили з урахуванням відтворювальної функції заробітної плати. Така політика сприятиме збереженню сімейних цінностей у державі, поліпшенню якості життя населення та зростанню його доходів;

– започаткувати безкоштовні консультації для домашніх господарств щодо основ функціонування фінансового ринку з метою підвищення їхньої грамотності в інвестиційній сфері та набуття умінь щодо оцінки підприємницьких ризиків.

У контексті поліпшення взаємодії суб'єктів економіки з метою удосконалення управління фінансовими ресурсами уряду України, на наш погляд, необхідно:

– уникати нав'язливих умов залучення державних запозичень на міжнародному рівні та не допускати зниження реальних доходів населення, оскільки це неодмінно приведе до сповільнення заощаджувальної діяльності, зниження їхнього фінансового потенціалу та добробуту загалом;

– сприяти появі у працівників можливості придбання акцій суб'єктів господарювання на яких вони працюють і таким чином підвищувати їхню зацікавленість у результатах діяльності, що стане запорукою зростання продуктивності праці та доходів населення;

– реалізувати ідею повного або часткового звільнення від оподаткування коштів суб'єктів господарювання та домашніх господарств, які спрямовано на заощадження і таким чином стимулювати нагромадження інвестиційних ресурсів в економіці;

– запровадити програму державно-приватного партнерства щодо фінансування стратегічних

інвестиційних проектів із залученням коштів підприємницьких структур та населення на взаємовигідних умовах, що стане запорукою формування дешевших ресурсів та зростання фінансової автономії держави;

– врахувати важливу роль домашніх господарств у забезпеченні зростання попиту й стимулювати таким чином зростання обсягів виробництва вітчизняними суб'єктами господарювання;

– з метою забезпечення доступного житла населенню у новобудовах важливо активізувати розвиток іпотечного кредитування з урахуванням досвіду розвинених країн та ефективного розподілення ризиків між фірмою забудовником і громадянином;

– посилювати конкуренцію між посередниками на фінансовому ринку з метою підвищення якості та доступності їхніх послуг, що сприятиме зростанню довіри до них та частки населення в операціях з цінними паперами;

– залучити до формування фондів фінансових ресурсів усіх суб'єктів економіки України для забезпечення відтворення навколишнього природного середовища з метою підвищення здоров'я нації та тривалості життя населення;

– сприяти прозорому та раціональному перерозподілу ресурсів фінансовою системою для досягнення високої ефективності її функціонування та забезпечення реалізації стратегії сталого розвитку національної економіки України.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, удосконалення системи управління фінансовими ресурсами у розрізі суб'єктів фінансової системи має за мету підвищити відповідність обсягів і структури фінансових ресурсів потребам розвитку національної економіки, сприяти зростанню валового внутрішнього продукту, добробуту та соці-

ально-культурного рівня життя населення й забезпеченню макроекономічної стабільності в Україні.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Дем'янишин В.Г., Гуцал І.С., Кириленко О.П. та ін. Фінансова політика інвестиційно-інноваційного розвитку України : монографія / за ред. В.Г. Дем'янишина. Тернопіль : ТНЕУ, 2014. 463 с.
2. Добринь С.В. Організація системи управління фінансовими ресурсами підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 10. С. 37–40.
3. Журавель Ю.Г. Консолідація фінансових ресурсів для модернізації національної економіки дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08. Тернопіль : ТНЕУ, 2015. 195 с.
4. Кучер Г. Фінансовий потенціал економічного розвитку: теоретичний аспект. *Вісник КНЕУ*. 2014. № 4. С. 92–105.
5. Рожко О. Специфіка формування фінансових ресурсів держави в умовах фінансової кризи. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2012. № 132. С. 49–52.
6. Петик М.І. Економічна суть і призначення фінансових ресурсів у забезпеченні господарської діяльності суб'єкта господарювання. URL: http://base.dnsgb.com.ua/files/journal/Aktualni-problemy-rozvytku-ekonomiky-regionu/2008_4_1/35.pdf (дата звернення: 22.01.2019).
7. Про схвалення Концепції розвитку системи управління державними фінансами: Розпорядження Кабінету міністрів України від 03.09.12 р., № 633-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/633-2012-%D1%80> (дата звернення: 22.01.2019).
8. Савчук В.А. Фінансове забезпечення виконання функцій держави. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 22. С. 46–49.
9. Фінанси в трансформаційній економіці України : навч. посібник / за ред. М.І. Крупки. Львів : Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2007. 614 с.